

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
4. AVGUST
1994

Letnik XLIX
Štev. 31 (2766)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

P. b. b.

Vestnikov izlet 94

Bralce in prijatelje Slovenskega vestnika obveščamo, da bo letošnji izlet zaradi državnobor-
skih volitev teden dni pozneje kot običajno, in si-
cer **14., 15. in 16. oktobra.**

Skupaj se bomo popeljali na otok Krk, kjer bo-
mo v udobnem hotelu in na izletu preživeli pri-
jetne dneve.

Cena bo okrog 1.400 šilingov, vanjo pa je vklju-
čen prevoz od doma, bivanje s popolno oskrbo in
izlet z ladjo.

Vse podrobnejše informacije vam bomo posre-
dovali v prihodnjih številkah. **Uredništvo**

Z „Vaščani“ na Košarjevi gorici

Dopustniški čas se pozna
tudi v slovenskih kulturnih
društvih. Le redka se odločajo
za resnejše prireditve. Večina
jih nastopa v turistično-
zabavnem in predstavitvenem
smislu. Prav nasprotno pa je
bilo s prireditvijo „Vaščanov“
na Gori pri Bilčovsu. Nanjo so
se zgrnili ljubitelji slovenskega
petja in prav nič ni dišalo po
turističnem komercializmu. Ta
osrednja kulturna prireditev je
spet napolnila priljubljeno Ko-
šarjevo gorico.

Problem so nizke plače za ženske

Trenutna diskusija o dru-
žinski politiki, olja je s svo-
jimi izjavami prilila tudi
kanclerjeva žena Christine
Vrnaitzky, gre v docela na-
pačno smer, je menila pred-
sednica koroških socialde-
mokratskih žena Melitta
Trunk. kajti vsem postaja
vse bolj jasno, da so prav
nizke plače žena skupni
imenovalci različnih
mnenj. Kljub visoki in ena-
kopravni kvalifikaciji žen-
ske še vedno prejemajo za
enako delo bistveno manj
kot moški, v določenih po-
klinskih skupinah, kjer so
ženske nadporečno zastopane,
pa so plače ekstrem-
no nizke. Trunkova zato za-
hteva ukrepe proti nizkim
ženskim plačam.

Ženske organizacije pa
so tudi z zahtevo po družin-
am primernem delovnem
času tako v javnih službah
kot pri zasebnih delodajal-
cih naletela na gluha ušesa.
Kdor se s družinsko politiko
resno ukvarja, se ne mo-
re strinjati s tem, da so
družinski interesi povsem
podrejeni interesom gospo-
darstva. Trunkova je nadal-
je zahtevala socialno stopn-
jevanje doklade za otroške
vrtce za starše z nizkimi do-
hodki.

Mock priznava neizpolnitev manjšinske zaščite iz ADP!

Če nas spomin ni zapustil, se
bomo spomnili skoraj vsako-
letnih izjav avstrijskih politi-
kov, predvsem pa nekdanjega
koroškega deželnega glavarja
Leopolda Wagnerja, ki je ved-
no znova zatrjeval, da so dolo-
čila Avstrijske državne pogod-
be o zaščiti manjšine izpolnje-
na in celo presežena. To, da
slovenska narodnostna skup-
nost ob taki zaščiti hira, ni bilo
nikomur mar. Za politike je bi-
lo dovolj tri leta dvojezičnega
pouka za slovenske otroke,
vrtci so lahko enojezični, topo-
grafski napisi stojijo samo tam,

kjer število priznanih občanov
k slovenski narodnostni skup-
nosti presega 25 odstotkov,
vprašanje uradnega jezika še
zdaleč ni rešeno, prav tako ne
slovenskega jezika v javnosti in
medijih. Za oblast zadostuje
slaba ura radijskega sporeda v
slovenskem jeziku dnevno in
pol ure televizijskega progra-
ma tedensko.

Nič niso pomagali protesti in
zavrnitve trditve s strani slo-
venskih predstavnikov. Nekaj
smo pridobili z ustavnimi spo-
ri, nekaj malega pa z novim ev-
ropskim vetrom.

Poslanka Zelenih, zadolže-
na za manjšine v parlamentu,
Terezija Stoisic je med drugim
tudi avstrijskemu zunanjemu
ministru Aloisu Mocku zasta-
vila poslansko vprašanje, in si-
cer, v koliki meri neizpolnje-
vanje mednarodno priznanih
manjšinskih pravic negativno
vpliva na avstrijsko verodost-
ojnost pri njenem zavzemanju
za človekove pravice.

Prejšnji teden je zunanji mi-
nister odgovoril in dejal, da
manjšinska zaščitna določila ni
mogoče izpolniti z enkratnim
dejanjem, mednarodne ob-

veznosti iz ADP obstajajo še
naprej, ob tem pa priznal, da še
niso izpolnjene vse točke, ter
hkrati zagotovil, da se Avstrija
priznava k pravicam svojih
manjšin in da se bo v bodoče
zavzela za njihovo razširitev.

Z navedeno izjavo Mock ne-
giral pred dvema mesecema iz-
rečene trditve zveznega pred-
sednika Thomasa Klestila, ki
je pred obiskom v Sloveniji de-
jal, da so zaščitna določila za
slovensko in hrvaško narodno
skupnost izpolnjena in da je
ADP stvar preteklosti.

J.R.

Preberite:

str. 2 – V odnosih
potrebujemo
preglednost –
komentar

str. 3 – Med črno in
belo ... - študija
o asimilaciji

str. 4 – V spomin
Erwinu Ringlu

str. 5 – Prireditve
pri Košarju

str. 7 – Romanje k
Sveti Ani

str. 8 – Ponudba
planincem

Tretji NE bosanskih Srbov

Nekaj sumljivega, kot že
večkrat, se dogaja med Srbi –
tistimi v matici in onimi v Bos-
ni.

Potem ko so že trikrat zavr-
nili načrt o ozemeljski razdelit-
vi Bosne in Hercegovine, ki ga
je v Ženevi pripravila kontak-
tna skupina za nekdanjo Jugo-
slavijo, so včeraj v njihovi pre-
stolnici na Palah blizu Sarajeva
začeli z zasedanjem svoje
skupščine, ki naj bi ponovno
pretresla pogoje za pristanek
oz. odločila o referendumu
srbskega prebivalstva na
ozemlju, ki je pod njihovo
oblastjo. Nobene grožnje nič
ne pomagajo. Nata se očitno
ne bojijo, saj jih pred
njegovo intervencijo varuje
Rusija, poostritve zrahljanih
sankcij proti matici Srbiji tudi
ne, saj se je doslej pokazalo, da
si Srbi znajo pomagati tudi dru-
gače. Ob vsem tem pa nastaja
zanimiva igra med Miloševićem
in Karadžićem, ki se kaže
v medsebojnem nasprotova-
nju. Milošević namreč bosan-

ske Srbe poziva, naj pristanejo
na načrt kontaktne skupine,
Karadžić pa se na njegove poz-
ive ne odziva. Koliko so ta na-
sprotja resna, je skrajno
vprašljivo. po doslejšnjih iz-
kušnjah so še vedno nastala kot
slepilo mednarodni skupnosti,
ki ji je dodatno jemalo odločn-
ost do kakršnihkoli ostrejših
nastopov proti bosanskim
Srbov.

Pri tem pa zanimivo dvojno
vlogo igra tudi Rusija, ki
vztrajno prepričuje Srbe naj
pristanejo na pogoje medna-
rodne skupnosti, hkrati pa
vedno znova poskrbi, da njho-
va neposlušnost ni kaznovana.

J.R.

Razburjenje zaradi snetih ta-
bel v Velinji vasi je tokrat od-
več. Toni Krušic pravi, da mu
je bilčovska županja zagotovi-
la, da bodo v desetih dneh po-
pravljene spet vse na stola-
lih.

Enotna lista Bilčovs

vabi

v soboto, 13. avgusta
zvečer na

Poletno veselico

pri Korenu
v Kajzazah

Za ples in zabavo
vam bo igral priznani
ansambel Obzorja

Ob priliki nekega razgovora predstavnikov ZSO in NSKS z avstrijskim zveznim kanclerjem dr. Sinowatzem je tekla beseda tudi o finansiranju manjšin. Dejal je, da tudi Avstrija svojo finančno podporo južnotiroolski manjšini „skriva“. Po eni strani iz zunanjepolitičnih, po drugi pa tudi iz notranjepolitičnih razlogov („V petdesetih in šestdesetih letih avstrijsko prebivalstvo tega ne bi razu-

dr. Marjana Sturma

Transparenca v odnosih do manjšin

melo.“).

Ko je v sedemdesetih letih prišel proces evropskega zbliževanja v okviru Konference za evropsko varnost in sodelovanje (KEVS oz. KSZE) se je še posebej razpravljalo tudi o varstvu manjšin kot enem izmed temeljnih pogojev za mirno sožitje v Evropi. Od tedaj dalje štejejo k evropskim normam tudi pravice manjšin do vsestranskih stikov s tako imenovanimi matičnimi narodi ipd.

Prav zaradi tega se je v osemdesetih letih tedanji predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser prizadeval za preglednost pri podporah matice slovenski narodni skupnosti na Koroškem. Žal ta pobuda ni naletela na pozitiven odmev (mimogrede, tudi na Koroškem nekateri slovenski funkcionarji tega niso želeli).

Demokratsko legitimna slovenska oblast je po prvih volitvah uredila pomoč manjšini (bolj) pregledno, ker pa ni opravila strokovne analize o tem, kako je prej potekala pomoč, so v Sloveniji nastali in se ohranili neki nedokazani stereotipi, češ da je bil en del manjšine „privilegiran“, drugi pa zapostavljen“. Vsekakor bi bilo potrebno to vprašanje resno razčistiti in nato potegniti črto. Morda je bil en del manjšine res „privilegiran“, drugi pa „zapostavljen“. Dokler pa bodo krožile govorice, da je menda NSKS (oz. njegov tedanji predsednik dr. Joško Tišler) že ob ustanovitvi prejel v današnji čas preračunano večmilijsko vsoto ATS in da je tudi že v petdesetih in šestdesetih letih prejemal finančno podporo iz tedanje Jugoslavije in ne šele po sedemdesetih letih, bo pač potrebno, da se to vprašanje razčisti. Prepričan sem, da so eden izmed glavnih vzrokov za konflikte med ZSO in NSKS na Koroškem prav doslej nerazjasnjena vprašanja finančnih podpor, zaradi česar so nekateri skušali uveljaviti nedokazano tezo, da so bili „zapostavljeni“.

Obstaja pa še drug poglobitvi razlog, da demokratična Slovenija svoj odnos do manjšin vsestransko razčisti. V preteklih dneh je časopis Delo objavil serijo prispev-

kov o odnosih med matico in manjšino. V razvitih demokracijah sicer obstaja nek družbeni ali pa nacionalni konsenz glede odnosa do svojih manjšin. V Avstriji npr. vprašanje podpore manjšini v Južni Tirolski ni sestavni del medstrankarskega obračunavanja, nasprotno, tudi novinarji se ravnaajo po družbenem konsenzu glede teh podpor, ki jih, mimogrede povedano, ni malo. Očitno je treba pri mladih demokracijah, kakršna je slovenska, izhajati iz dejstva, da se določeni krogi pač poživljajo na tak konsenz. Serija v Delu je polna podtikanj in neresnic. Populistična demagogija naj sicer ne bi botrovala odnosom med matico in manjšinami, preprečiti pa jo je mogoče le s čistimi računi. Zato bi bilo treba resno in strokovno oceniti vprašanje, komu so koristila tako imenovana mešana podjetja na Koroškem. Ali smo bili „zamejci le krinka za beg slovenskega kapitala“, kot nam to skuša dopovedati Delo? Ali pa so mešana podjetja imela morda tudi funkcijo olajšanja finančnih tokov mimo narodne banke v Beogradu in s tem lažjo oskrbo podjetij v Sloveniji z repromateriali? V času beograjskih deviznih restrikcij to ni bilo nepomembno. Če bi demokratična oblast v Sloveniji vsa ta vprašanja razčistila, bi bilo početje neodgovornih novinarjev vsaj oteženo.

Serija v Delu je slovenski narodni skupnosti na Koroškem prav gotovo škodovala. Nekateri so prizadeti, ker ugotavljajo, da Delo ustvarja „sovražno razpoloženje do manjšin, do sorojakov“. Osebnim nisem toliko prizadet, ker sem v preteklih štirih letih lahko spoznal, kako so nekateri slovenski funkcionarji in neodgovorni novinarji na Koroškem kar doma ustvarjali „sovražno razpoloženje do sorojaka“. Ta prizadetost je bila veliko večja.

Upati je, da bo slovenska oblast na osnovi teh izkušenj našla konstruktiven konsenz glede svojega odnosa do manjšin v zamejstvu. Temeljni element tega odnosa pa mora nujno biti javnost in preglednost. Manjšine nimamo česa skrivati.

Koroška konjunktura se je okrepila, sedaj pada tudi število brezposelnih

Podatki ankete koroške delavske zbornice kažejo, da sta se konjunktura in gospodarstvo v prvi polovici leta okrepila, hkrati pa je padlo število brezposelnih. Močno pa gospodarstvo tepe predvsem pomanjkanje strokovnih delavcev. Delavska zbornica zahteva tudi nov ključ razporeditve podpornih sredstev v prid industrije in male obrti. Doslej je glavnina sredstev tekla v turizmu.

V torek, kot že leta doslej tik pred celovškim sejemom, je koroška delavska zbornica predstavila svojo študijo o razvoju konjunktura na Koroškem. Podatki so zelo optimistični, saj dokazujejo, da se je gospodarstvo opomoglo od lanskega šoka in da se je konjunktura v prvi polovici leta okrepila in še raste. Po mnenju predsednika Delavske zbornice Josefa Quantschniga je ta razvoj tudi posledica pozitivne odločitve za EU.

Krepitev in rast koroškega gospodarstva je posledica svetovne konjunkturalne okrepitve, ki se je najprej pokazala v ZDA in Kanadi in je z določenim časovnim zamikom dosegla tudi Evropo. Avstriji je, drugače kot Nemčiji in drugim zahodnoevropskim državam, že v času konjunkturalnega vdora z določenimi proračunskimi ukrepi uspelo ohraniti zaposlenost in relativno dober gospodarski razvoj, kar se sedaj obrestuje: v tem letu pričakujejo 2,5-odstotno rast avstrijskega gospodarstva, za drugo leto pa napovedujejo 3 odstotke. Dosti slabše pa kaže Japoncem, ki bojo imeli le 0,8-od-

stotno rast gospodarstva v tem letu.

Statističnih kazalec konjunkturalnega razvoja je več. Med najbolj zanesljive sodi prav razvoj na delovnem trgu. Tako na primer nove zaposlitve oz. zaposlovanje zelo rastejo, istočasno pa, sicer počasi, pada število brezposelnih. Podobno močno rastejo tudi investicije, kar posredno pomeni, da imajo podjetja dovolj delovnih naročil in nalogov in so naročilniške knjige trenutno polne.

Še vedno nezadovoljiv, če ne celo zaskrbljujoč, pa je razvoj pri strokovnih delavcih. Pomanjkanje tepe vse gospodarske panoge in če se gospodarstvo, sindikati in politika ne bojo dogovorili za pametno strategijo, po mnenju delavske zbornice grozi krepak odliv strokovnih delavcev v države EU. Zato DZ predlaga določene stimulacije, na prvem mestu seveda zvišanje plač.

Kot dolgoročno potezo zahteva zbornica ureditev učnih delavnic v okviru industrijskih parkov v Velikovcu, Podkloštru in Špitalu. Številna podjet-

ja iz stroškovnih razlogov namreč niso več pripravljena in tudi ne v stanju izobraževati poljubnega števila vajencev, katere potem pobere konkurenca in tako brezplačno pride do visoko kvalificiranih sodelavcev, njim pa ostanejo stroški.

Ti učni oz. vajeniški centri bi tudi dvignili socialni ugled delavcev in poklicev.

Najbolj optimistični konjunkturalni izgledi so v sledečih gospodarskih panogah: tiskarstvo in papirna industrija, elektrosnorna in tekstilna industrija, gradbeni obrt ter denarno gospodarstvo. Razen v papirni industriji in tisku povsod računajo tudi z dodatno delovno silo.

Julija 1994 je na Koroškem bilo zaposlenih 204.547, brez zaposlitve pa 9.588 oseb. Brezposlenost je znašala 4,5 odstotka. Najvišje število zaposlenih je Koroška dosegla leta 1992 z 204.764 zaposlenimi.

Delavska zbornica zavrača tudi izjave določenih gospodarskih krogov, da bo treba v EU zmanjšati plače. To da je napačno mišljenje, kajti s pristopom k EU si je koroško gospodarstvo prihranilo 2 milijardi, avstrijsko gospodarstvo pa 18 milijard carinskih in drugih mejnih dajatev, ki so sedaj na razpolago za investicije. Zato DZ pričakuje, da se bojo plače celo dvignile.

Franc Wakounig

Okrepljena konjunktura povečuje tudi zaposlenost

Borovlje: Čakanje na nov zakon

Vprašanja prostorskega urejanja so zadnje čase na dnevnem redu boroveljskih občinskih sej. Pred meseci je občinski svet revidiral številne prenamembe in po nalogu deželne vlade precej zazidalnih ponovno prenamembil v kmetijsko-obdelovalne površine.

Sedaj je v izdelavi nov zakon o občinskem načrtovanju, ki bo imel docela nove kriterije in kategorije za urejanje prostorskega načrta občine. Na minuli seji v petek preteklega tedna je boroveljski občinski svet tako rekoč že v pričakovanju upošteval nov zakon in ni sprejel nobenih daljnosežnih sklepov. Nasprotno, na

protest Volilne skupnosti in domačinov sta bila z dnevnega reda črtani točki o povečavi Mulejevega oz. Ratzovega kopališča v Kožentavri in o prenamembi Mulejeve/Raceve gramozne jame v Goričah v vsekoroško deponijo za gradbene odpade.

Ratz je svoje kožentavsko kopališče nameraval razširiti kar za 6 ha. Temu pa so se uprli domačini in Volilna skupnost je njihovo voljo uveljavila na občinski seji. Podobno je bilo tudi v zadevi gramozne jame v Goričah. Ta naj bi v prihodnjih letih postala osrednja južno – in vsekoroška deponija za odlaganje gradbenega odpada. Ta načrt pa je seveda eko-

loško izredno vprašljiv, kajti vsled izkopa je jama že tako globoka, da talna voda pronica na površino. Torej bi bilo treba samo najprej zatesniti, jo povsem zadelati, da deponijske vode ne bi mogle vdreti v talno vodo. Tega pa nihče ne more stoodstotno zagotoviti. Poleg tega bi dovoz odpada povzročil nesprejemljivo obremenitev sosedov in krajanov s težkim prometom, da o prahu in ropotu ne govorimo. Zanimiva bi bila tudi finančna oz. dobičkar-ska plat načrtovane jame.

Zato je občinski svet sklenil, da bo tako na kopališču v Kožentavri kot tudi pri gramoznici v Goričah imel občinsko sejo, na katero bo povabil tudi strokovnjake in zastopstvo občanov.

f.w.

O oblikovanju etnične identitete v slovenski manjšini na Koroškem

Med črno in belo je vrsta odtenkov ...

Junija tega leta se je na Inštitutu za sociologijo celovške univerze izteklo projekt na temo „Oblikovanje etnične identitete v slovenski manjšini na Koroškem/Ethnische Identitätsbildung in der slowenischen Minderheit Kärntens“. Študijo je podprl in financiral fond za pospeševanje znanstvenih raziskav (Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung) ki ima svoj sedež na Dunaju. Projekt je potekal dobri dve leti, sodelovala pa sta asistenta sociološkega inštituta celovške univerze mag. Helmut Guggenberger in mag. Wolfgang Pöllauer; za empirično raziskavo je bila zadolžena avtorica tega prispevka dr. Štefka Vavti, celoten projekt pa je vodil univ. doc. dr. Wolfgang Holzinger.

Piše dr. Štefka Vavti

Povsem nov in za tovrstne študije enkratni pa je bil pristop, ki so ga izbrali sodelavci projekta. V okviru biografske raziskave so namreč raziskovali etnično zavest članov treh (do štirih) generacij enega sorodstva, kar pomeni, da so vse povpraševane osebe izhajale iz istega sorodstvenega razmerja.

Ta, za podobne raziskave nov pristop so izbrali prav zato, ker situacija in praksa na dvojezičnem ozemlju kažeta, da pogosto lahko najdemo v eni „žlahti“ poleg zavednih Slovencev in Slovenk tudi posameznike, ki so se od svojega narodnostnega pokolenja bolj ali manj oddaljili.

Raziskovalna skupina „sorodstvo“ pa je v praksi privedla tudi do problemov in težav, to so sodelavci v teku raziskave začutili na svoji koži: Predvsem tisti deli sorodstva, ki so se že asimilirali, velikokrat niso bili pripravljeni sodelovati. To pa še toliko bolj, ker je bila tudi tema raziskave kočljiva; sodelavci projekta so namreč skušali prek biografskega pristopa (živiljske zgodbe članov konkretne skupine, ki je med seboj sorodstveno povezana) rekonstruirati oblikovanje etnične zavesti posameznih članov tega sorodstva. Tematsko je bil projekt neke vrste nadaljevanje študije „Dvojezičnost in identiteta/Zweischprachigkeit und Identität“, ki so jo pred nekaj leti na celovški univerzi zaključili (in pozneje tudi objavili) avtorji Boeckmann, Brunner, Egger, Gombos, Jurič in Larcher (1988).

Cilj sedanje študije pa je bil, tako je zapisano v povzetku izsledkov projekta, da prikaže, kako se oblikuje in spreminja etnična identiteta (narodnostna zavest) v konkretni zgodovinski situaciji in v družbenih razmerah, v katerih posameznik dorašča, in sicer v teku biografije posameznika oziroma več generacij iste družine oz. rodbine.

Raziskovalna skupina je domnevala, da tako imenovana „žlahta“, posebno pa še družina, bistveno vpliva na etnično usodo posameznika. Na kratko povedano: poleg družbenih razmer, v katerih človek dorašča, vplivajo na razvoj in uveljavljanje etične zavesti posameznika tudi tako imenovane „družinske tradicije“, kajti prav v krogu družine in sorodstva se nauči in izoblikuje vzorce svoje etnične identitete.

Študija je nadalje pokazala, da poleg drugih (zunanjih) dejavnikov vplivata na oblikovanje etnične identitete posameznika tudi vzgojni stil (stroga patriarhalna vzgoja oziroma „odprta“ vzgoja) in spolna pripadnost (ženske so se v preteklosti hitreje asimilirale kakor

moški. V tej zvezi je zelo pomembno dejstvo, da je bila ženska – predvsem v prejšnjih generacijah – gmotno odvisna od moškega, prav zato se je tudi pogosto prilagajala njegovi etnični pripadnosti. Drug dejavnik, ki je tak razvoj še dodatno pospeševal, pa je pripadnost h katoliški cerkvi, ki je učila, da naj se ženska podredi moškemu).

Seveda je – v preteklosti (prva povprašana generacija) bolj kakor danes (tretja in četrta generacija) – bistveno vplivalo na razvoj etnične identitete vaščanov tudi vaško okolje, v katerem je posameznik živel in doraščal.

in opustitev kmetij).

Najvažnejše spoznanje študije pa je bilo brez dvoma to, da je med tako imenovanimi „zavednimi Slovenci“ in „radikalnimi asimilanti“ najti celo vrsto vmesnih stopenj. Te pa so bile v preteklosti dostikrat vzrok za tako imenovano črno-belo slikanje, prizadeti pa potisnjeni na rob ali v krog asimilantov.

Medtem ko so avtorji raziskovalnega projekta „Dvojezičnost in identiteta“ razlikovali le pet identifikacijskih tipov (politično aktivni zavedni Slovenci, zavedni Slovenci, kulturni nihanji, asimilanti in radikalni asimilanti), je v študi-

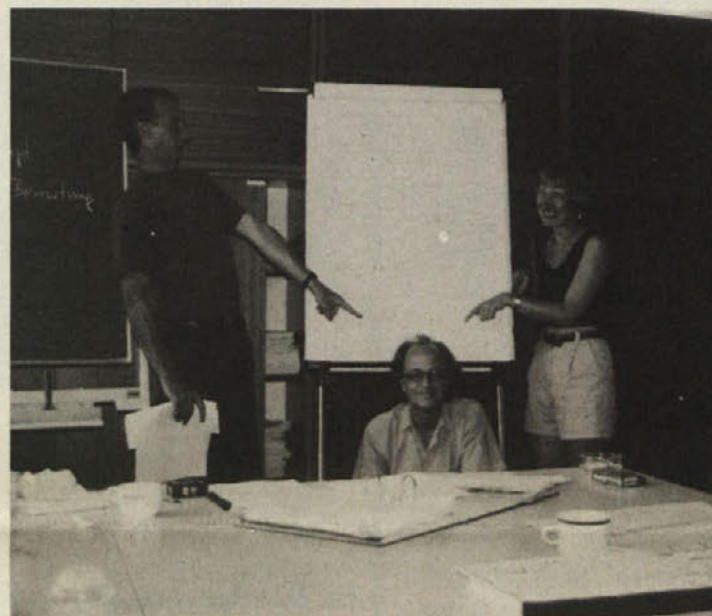
no, distancirano-zvesto, zasebno in dvojno identiteto. Pri dvojni identiteti razlikuje še med mešano, situacijsko, dvojezično in identiteto „med dvema stoloma“. Nadalje opisuje še aranžirano, utilitaristično, prilagojeno, izkoreninjeno in reaktivirano identiteto. Tudi pri prilagojeni identiteti razlikuje razne fasete, ki se bolj ali manj prilagajajo večinskemu narodu, tja do radikalnih asimilantov.

Med obema skrajnostma (zavedni Slovenci in radikalni asimilanti) je torej najti celo vrsto vmesnih stopenj. Pri tem pa je še posebno pomembno, da so – le z izjemo radikalnih asimilantov – vsi opisani identifikacijski tipi vsaj čustveno še povezani s svojim narodnostnim izvorom, četudi se ta ali oni pod priznavnim pritiskom ne bi štel za Slovenca in se priznal k slovenski narodnosti skupnosti.

Čustvena povezanost pa se kaže v tem, da prizadeti radi govorijo v svojem slovenskem dialektu (tudi če ga v javnosti ne govorijo več!), da ljubijo slovenske pesmi, poslušajo slovenski radijski spored (čeprav se pri tem zaprejo/skrijejo pred mlajšo generacijo v svojo sobo) ipd.

Nekatere pripadnike teh identifikacijskih tipov je v preteklosti tudi politika slovenskih osrednjih organizacij kaj rada potiskala v kot asimilantov, s tem pa na rob, kritizira dr. Vavtijeja.

Ob tem pa dr. Vavtijeja prikazuje tudi pozitiven razvoj, ki se kaže nekako v zadnjih petih letih, na primer v reformulaciji političnih konceptov. Slovenske osrednje organizacije, posebno Zveza slovenskih organizacij, se na primer vse bolj ograjujejo od delitve Slovencev na „dobre“ in „slabe“. S tem pa odpirajo možnost, da se bodo morda začeli vključevati v slovenske strukture tudi tisti Slovenci in Slovenke na robu, ki bi se sicer najkasneje v prihodnji generaciji povsem prilagodili večinskemu narodu in se asimilirali.

Raziskovalni team je pri svojem delu doživel tudi prijetne trenutke. Mag. Pöllauer, dr. Holzinger in dr. Vavti pri „delu“ (z leve na desno).

Raziskava je znova potrdila, da asimilacija v šestdesetih letih ni zajela le posameznikov, temveč cele vasi, posebno še tiste v bližini večjih nemških centrov, ki so bile zato najbolj pod plivom družbene modernizacije (potreba potovanja na delo vaščanov v nemške centre

ji avtorjev Holzingerja, Vavtijeve, Pöllauerja in Guggenbergerja podrobno opisanih kar deset tipov s sedmimi podtipi.

Avtorica empiričnega dela študije dr. Štefka Vavti detajlirano opisuje aktivno-angažirano, tradicionalno-zakoreninje-

Vtisi iz velemesta Beograd

Bivši kulturno-intelektualni center je danes obrobje

Vojna naredi svoje. Še posebej taka, kot je v nekdanji Jugoslaviji. Prizadene vsakdanjik, človeka postavi v vrsto za preživetje, ti- sto biološko, prizadene medsebojne odnose, ruši vrednote. Nekdanji sodelavci in prijatelji si postanejo tuji, kultura, kolikor je še ostane, postane v „jugoslovanskem“ primeru nacionalna, znanost režimska ali pa izgine v ilegalo.

Dr. Mirko Wakounig je bil med pobudniki mednarodnega simpozija v Beogradu, glavnem mestu nekdanje in sedanjega preostanka Jugoslavije. Zanimale pa ga niso samo razprave na temo Medkulturnost v multikulturnih družbah, temveč tudi, kako deluje v vojno vpletena država, in seveda, kako v njej preživijo ljudje.

Za Slovenski vestnik je napisal nekaj osebnih vtisov, podkrep- ljenih z razmišljanji strokovnjaka, ki jih bomo objavili v nadalje- vanjih.

piše dr. Mirko Wakounig

Brez socialne mreže v socialno bedo

Socialistične države vzhodne in jugovzhodne Evrope so v zadnjih štiridesetih letih z velikim naporom ustvarile vzoren socialni sistem. Znano je bilo,

da je bil velik del državnega kapitala namenjen razvijanju socialne mreže, ki je prebivalstvu zagotavljala socialno varnost. Resnici na ljubo je treba povedati, da so prav socialistične države imele vzorno urejeno otroško varstvo, ki je omogoči-

lo, da so se starši lahko posvetili poklicu. Zdravstveni sistem, ki je temeljil na lokalnih ambulantah, je bil celo za nekatere zahodne države (npr. Nizozemsko, Švedsko) zanimiv model za regionaliziranje zdravstvene oskrbe. Veliko sredstev in pozornosti so bivše komunistične države posvetile varstvu otrok ter starejših in invalidnih oseb. Znano je, da so se zahodni medicinski strokovnjaki za rehabilitacijo v precejšnji meri šolali v nekaterih centrih za rehabilitacijo socialističnih de- žel. Vse to je treba omeniti, da prav ocenimo dosežke socialističnih sistemov, predvsem na področju socialnega in zdravstvenega varstva.

Socialno-zdravstvena oskrba danes v Srbiji je zaskrbljujoča. Z razpadom bivše države in začetkom jugoslovanske vojne tragedije se je povsem zrušila.

Predvsem v Srbiji je brezmejna inflacija prizadela upokojene in brezposelne. Nekateri upoko- jenci so mi pripovedovali, da so v zimskih mesecih, v času najhujše inflacije in gospodar- ske krize, prejeli okrog 20 šil. pokojnine mesečno, kar je za- doščalo za tri škatle cigaret. Za vsakodnevna živila ni bilo več denarja. Mnogi so bili primorani, da so segli po svojih prihrankih, ki pa niso bili zaradi inflacije skoraj nič vredni. Na ogrevanje stanovanj ni bilo misliti, ker so si morali v prvi vrsti zagotoviti vsakodnevno preživetje.

Čeprav je vlada pred nedavnim uvedla nov dinar, ki je konvertibilen, torej zamenljiv z nemško marko (1 Din = 1 DEM), se je situacija samo navidezno izboljšala in umirila, kajti konvertibilnost dinarja koristi predvsem tistim slojem,

ki so že doslej lahko prihajali do tujih valut. Nekateri kritični gospodarstveniki celo menijo, da bo ta nova denarna politika privedla do še hujšega razko- raka med bogatimi in revnimi, kajti država nima zalog zlata, s katerimi bi pokrivala vrednost novega dinarja. Tako tudi ni čudno, da je švercarjem še vedno ljubša nemška marka kot dinar, kar pa nujno pelje v infla- cijo in devalvacijo.

Spričo take vsesplošne so- cialne stiske v Beogradu ne moremo več govoriti o urejeni socialni politiki, ki bi bila še v oporo širšemu prebivalstvu. Zdravljenje v bolnicah je postalo privilegij in si ga lahko privoščijo samo tisti, ki že vnaprej plača medikamente in bivanje. Kdor se želi cepiti proti kakšni bolezni, mora sam priskrbeti cepivo in iglo. V bol- nicah primanjkuje medika- mentov, obvez in sanitetnega materiala. Država se je bolj ali manj odrekla socialnemu siste- mu. Denar, ki ga ima, porabi za perfektno delovanje poli- cije in za proizvodnjo orožja.

Znan je bil kot poosebljena avstrijska vest; kar je v zadnjih desetletjih napisal, stoji v knjižnih policah doma, kolikor sploh ima knjižne police; kar je v zadnjih desetletjih govoril v nešteti predavanjih, radijskih in televizijskih oddajah, je odmevalo v tiskovni javnosti, je postalo javna in vsakodnevna tema pogovorov, razprtij, diskusij na delov-

kar se je zavedal svoje misije v mižerni državi.

In ko je bilo potrebno jasno in definirano politično stališče, se ni ognil politične izpostavitve: v volilnem boju za avstrijsko predsedniško mesto se je jasno postavil po robu Waldheimu in s tem začel javno diskusijo o avstrijski sokrivdi pri nacionalsocialističnih zločinih.

Kot psihoanalitik in prepričan katoličan ter aktiven

V spomin Erwinu Ringlu

nem mestu, pa tudi za gostilniško mizo.

Erwin Ringel je kot avstrijski znanstvenik drugo republiko bolj razburjal kot katerikoli drugi akademski znanstvenik. Ringlova beseda si je utrla pot v avstrijski vsakdan, ga analizira, nanj vplivala, a ga vendar ni ne spremenila ne zboljšala. Sicer je ušel usodi biblijskega reka – Nemo propheta in patria sua – vsi so mu prisluhnili, tudi ploskali – pa vendar – njegove besede so padale na suha tla.

„Avstrijska duša“ („Die österreichische Seele“) mu je bila pri srcu – ta duša med dunajsko pesmijo in kacetovsko miselnostjo – to ambivalenco je hotel razkriti in – kot zvest Adlerjev učenec – mislil, da jo s tem hkrati reši ali da ji vsaj ponuja možnost za zdravljenje. Toda bolj je razgalil to avstrijsko dušo, bolj je bil osvovražen pri drhali tistih, ki akademskih spoznanj ne cenijo.

Zato je Erwin Ringel tudi zapuščal slonokoščeni stolp svojih akademskih kolegov in iskal pot v in med ljudstvo; predaval je tako na univerzi kot tudi pri socialdemokratskih sekcijah in katoliških delovnih krožkih; ni mu bila preskromna nobena predavalnica, ni mu bil preskromen noben honorar,

socialdemokrat Erwin Ringel ni obsojal, temveč analiziral in svaril. „Vedno sem bil na strani šibkejših“, mu je bilo življensko geslo, ki ga je privedlo tudi do aktivne solidarnosti do nas, koroških Slovencev, ko je ob sedemdesetletnici plebiscita nastopil na oktobrskem taboru v celovski delavski zbornici in bil tarča sramotilnih izgovorov koroških nemškonacionalcev, ki so ga celo fizično napadali.

Kot prispevek solidarnosti s koroškimi Slovenci pa bo zagotovo ostala v spominu njegova knjiga o „koroški duši“, ki jo je izdal pri celovski Mohorjevi založbi.

Neprecenljiva so seveda tudi Ringlova stremjenja in znanstvena dognanja v prid preprečevanja samomorov; njegov inštitut za suicidalno preprečevanje je edinstven v Evropi in slovi po vsem svetu.

Ringlovo ime lahko upravičeno postavljamo k znanim imenom avstrijske psihoanalize, kot so Sigmund Freud, Alfred Adler, Ludwig Strotzke.

Z njimi deli tudi posmrtno usodo, častni grob na dunajskem centralnem pokopališču; njegove misli bodo citirali v prazniških govorih, a hkrati ignorirali vse, kar je učil, zahteval in želel.

Dr. Franci Zwitter

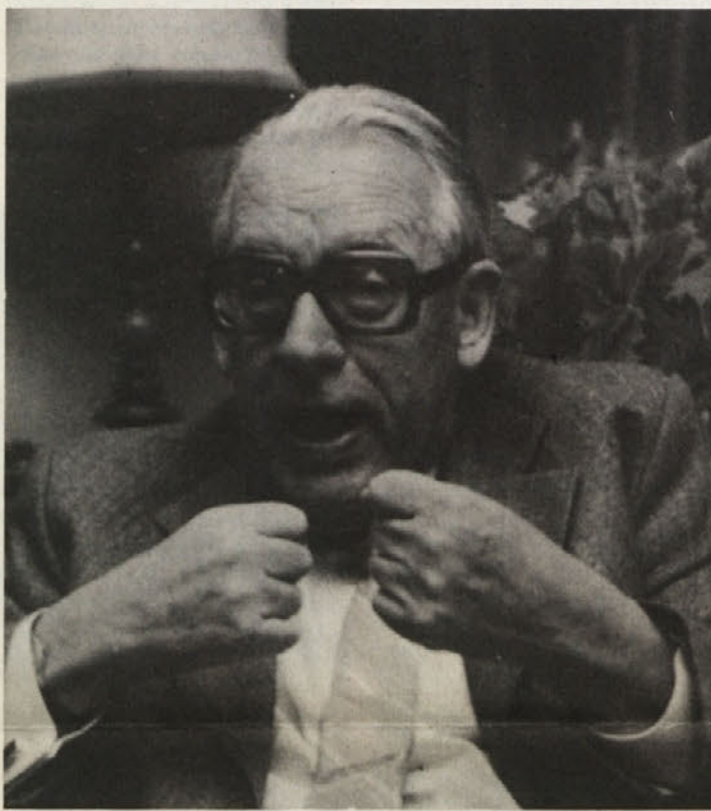
Nekaj misli ob smrti prof. Erwina Ringla (1921–1994)

Bil je odkrit, zrel in neprijeten

Turški pregovor pravi, da ima vsaka smrt svojo simbolično. Ob smrti prof. dr. Erwina Ringla dobiva ta pregovor svoj svojevrsten globlji pomen. Prav čudno, povsem nevsakdanje in nepričakovano je, da je umrl v deželi, katere politični zastopniki so ga smešili in prezirali. V času, ko je bila gonja proti dvojezičnemu šolstvu najhujša in se je prof. Ringel zavzel za ohranitev slovenščine, je bil za uradno

Koroško nezaželen. Za preziranjem njegove osebe je stal neke vrste trostranski pakt, kateremu je diktiral koroški hajmatdienst.

Globalja izpoved njegove smrti je v tem, da je imel do Koroške in njenih ljudi zrel odnos. Koroške ni ljubil slepo. Bil ji je kritičen opazovalec, ki je svoje mnenje povedal odkrito. Kakor je javno izražal svojo simpatijo do Koroške, tako je tudi javno in brez pridržkov

Pokojni prof. Erwin Ringel

mogli načuditi. Za nas so voda, lepa pokrajina in gore nekaj vsakdanjega. Izraelci so nam rekli, da bi najraje ostali tukaj, kjer je vsega dovolj.

Po vrnitvi iz Tirolske na Dunaj je potekala Konferenca v UNO Cityju od 18. do 20. julija. Tudi na njej je bilo vzdušje enkratno. Vsak se je zavedal,

pravljali o prihodnji varnosti v deželah, kjer bo zavladal mir, in predvsem o bodočnosti Palestincev. Miru na Bližnjem vzhodu si želijo tudi Izraelci. Seveda pa ima o tem vsak svoje – drugačne predstave. Treba je najti skupno pot iz zagate. To je bila ugotovitev, s katero so se mladinci morali zadovoljiti na tej konferenci.

Rad bi opisal tudi nekaj svojih osebnih vtisov o tej konferenci. Avstrijska mladina je premalo zainteresirana za probleme Bližnjega vzhoda. To lahko presodim po prijavah za to konferenco – bilo jih je namreč premalo. Kljub temu menim, da je bila to edinstvena priložnost spoznati nove kulture, ljudi in mnenja. Izraelci so se mi zdeli najbolj „zahodni“. Hitro smo spoznali, da smo si precej enaki, da vsi ljubimo mir, vsi radi potujemo in nosimo enake jeans (kavbojke). Treba je, da se spoznamo, preden se začnemo obojati. To je bila zame bistvena ugotovitev tega srečanja. Mladi Jordanci so spoznali, da mladi Izraelci nimajo toliko predsodkov kot njihovi starši. Jordanci so se razburjali nad Avstriji in njihovim ravnanjem z vodo (mestni vodnjaki). Mi nismo povsem dojeli, kaj s tem mislijo, dokler nam niso razložili, koliko problemov imajo z vodo. Ko je začelo deževati, so od samega veselja začeli plesati v dežju in se veselili tega čudeža. V teh

kritiziral njeno nacionalsocialistično zagnanost in njeno mrznjo do Slovencev. Uradna Koroška njegove odkritosti ni trpela. S svojim zrelim odnosom je bil zanjo nekdo, ki ji ni govoril povseči.

S svojimi razmišljanji o koroški duši je Korošcem ponudil zrcalo, s katerim ni hotel ničesar prikriti, ampak prikazati resničnost zgodovine, politike in vsakdana. Zato je bil neprijeten.

Prof. Ringel se ni dal vpreči v voz oblastnikov. Ker je bil v svojih analizah o politiki, državi, cerkvi in družbenih institucijah neizprosno in nedvoumen, je postal opominjevalec. Kakor ni prikrival svojega kritičnega stališča do vsake vrste oblasti tako tudi ni zamolčeval svoje zavzetosti za šibke in borbe proti krivicam.

Kot psihoterapevt je vedel, da je jezik edino sredstvo, s čimer lahko človek postane odrasel, svoboden in odgovoren. Zato je v svojih razmišljanjih o koroški duši apeliral na vse Korošce: „Manjšina živi samo tako dolgo, dokler ima svoj jezik. Če ji ga vzamemo, umre. Jezik je v človeški komunikaciji najvažnejša, najodločilnejša stvar. Kjer usahne jezik, usahne tudi vsaka možnost do sporazumevanja.“

Kot bi že slutil bodoči politični razvoj v Evropi, je že leta 1985 posvaril: „Če smo se sploh kaj naučili iz tega stoletja, potem to, da je vsakršen nacionalizem naša nesreča in naš propad.“

Prof. Ringla si ni mogoče lastiti. Kdor ga hoče razumeti, mora vedeti, da je tudi zanj oster in neprijeten. M.W.

Mladinska mirovna konferenca za Bližnji vzhod na Dunaju

Na pobudo Bruno Kreisky Forumu se je na Dunaju od 11. do 22. 7. t. l. zbralo okrog 60 mladincev z namenom, da bi razmišljali o možnih bodočih rešitvah problemov na Bližnjem vzhodu. Konferenca so se udeležili Jordanci, Egipčani, Izraelci, Palestinci in Avstrijci, Šiirjci in Libanonci niso mogli priti zaradi političnih sporov z Izraelom. Kljub temu je bilo vzdušje enkratno. Vsi so na to mirovno konferenco prišli samo z eno mislijo, da bi končno sklenili mir, ne samo z Izraelom, ampak da bi zavladal mir med celotnim arabskim narodom. Lepa misel, toda pokazalo se je, da je treba veliko potrpljenja in razmišljanja.

Prve dneve smo vsi preživeli na Dunaju, si ogledovali njegove znamenitosti ter v večernih urah skupaj hodili v krčme, debatirali večinoma brez alkohola,

la, saj ga pripadniki islama ne uživajo; moram reči, za nas mlade Avstrijce, vzorna izkušnja. Vzdušje je bilo vseskozi enkratno. Pripomniti moram, da so se tako Izraelci kot tudi Palestinci bali terorističnih napadov in so se zaradi tega vračali domov vedno pred polnočjo. To je nekaj, s čimer morajo vsak dan živeti.

Mariskdo se bo vprašal, kako smo se med seboj sporazumevali – v angleščini. Velika večina udeležencev je odlično obvladala angleško.

V programu konference je bilo tudi kratko potovanje po Avstriji, in to na Tirolsko. Tam je mladina z Bližnjega vzhoda prvič videla visoke gore in sneg. Še bolj pa jih je razveselil gozd, ki se jim je zdel neskončen. Slikali so, kolikor so le mogli. Mi Avstrijci pa smo se prijemali za glavo in se nismo

da bo od zdaj dalje zagovarjal svoje interese in za kratek čas pozabil na prijateljstvo, kar je bilo – odkrito rečeno – težko. Avstrijci smo na tej konferenci igrali zelo pomembno vlogo posrednika. Paziti smo morali, da ni prišlo do preprirov. Kot v pravljici je vse teklo kot po maslu. Seveda nismo mogli preprečiti verbalnih nesporazumov, toda do agresivnosti ni prišlo. Pa še nekaj podrobnosti k vsebini konference: začela se je s petimi uvodnimi prispevki o tem, kako si vsak predstavlja mir v svoji deželi. Vsak je postavil svoje zahteve. Palestinci hočejo končno imeti svojo lastno državo in vrnitev zasedenega ozemlja. Jordanci hočejo pravičnejšo razdelitev vode. Egipčani povsem podpirajo Palestince v njihovih zahtevah.

V nadaljevanju smo raz-

dneh smo sklenili prijateljstvo, obljubili smo si, da se bomo spet srečali, to pot na tleh Bližnjega vzhoda. Ob slovesu smo bili žalostni in potrti, toda spoznali smo nov svet, veliko simpatičnih in prijaznih mladih ljudi, kakršnih bi si človek želel še več. In vsi smo prepričani – v rokah mladine leži bodočnost. Stay young, shalom!

Christof Cesnovar

Pikra o hrvaškem sosvetu

Ob prvi obletnici sosveta za gradišćanske Hrvate je manjšinska zastopnica Zelenih, državnozborska poslanka Terezija Stoisic dejala, da sosvet v sedanjem sestavu Hrvatov v bistvu nič ne koristi in je le podaljšana roka gradišćanske SPÖ in ÖVP, ki sta si na račun Hrvatov razdelili oblast v sosvetu in s tem manjšino porinili v vlogo nemočne opozicije. Drugače kot v sosvetu za Slovence, kjer je predsedstvo v rokah manjšinskih organizacij, sta si predsedstvo hrvaškega sosveta stranki izmenično razdelili med seboj. Nadalje je vsakršna smiselna svetovalna dejavnost sosveta za zvezno vlado onemogočena, ker o predlogih odločata le deželni tajništvi SPÖ in ÖVP.

Slovenska filharmonija in mladi klarinetisti v Schladmingu

S koncertom simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije se je 17. julija v avstrijskem Schladmingu začelo letošnje Glasbeno poletje, ki bo pod pokroviteljstvom štajerskega deželnega glavarja dr. Josefa Krainerja trajalo do 2. avgusta. Orkester Slovenske filharmonije je pod vodstvom Christofa Campestrinija izvedel najprej koncert za violino in orkester v D-duru, op. 61 L. van Beethovna. Solist je bil Thomas Christian, ki je sicer tudi umetniški vodja festivala v Schladmingu. V drugem delu programa so slovenski filharmoniki izvedli še Simfonijo št. 5 v e-molu Antonia Dvoraka, ki je navdušila številno občinstvo v dvorani Dachstein-Tauern.

V sklopu Glasbenega poletja potekajo tudi mojstrski seminarji za klarinet, violino, violo in violončelo. Seminarja za klarinet, katerega je vodil znani klarinetist prof. Alois Brandhofer (deluje na salzburškem Mozarteumu in v Berlinu), so se med trinajstimi klarinetisti iz Avstrije, Avstralije, Koreje, Nemčije in Švice udeležili tudi štirje klarine-

tisti iz Slovenije. Po devetdnevem zelo koristnem seminarju so vsi nastopili tudi na zaključnem koncertu, ki je bil 19. julija v kapeli Sv. Ane. Med desetimi solisti, katere je na klavirju spremljal prof. Karl Baumann iz graške Visoke šole za glasbo, so bili tudi Alojz Slavko Kovačič z Martinujevo Sonato, Andrej Zupan s Pesmijo za klarinet solo I. Berioja in Dušan Sodja z izvedbo Fantasiestücke op. 73 Roberta Schumanna, vsi z Akademije za glasbo v Ljubljani. Vsi so zelo dobro igrali in poželi nedeljeno priznanje publike iz raznih krajev Evrope. Po mnenju vodstva seminarja so bili slovenski klarinetisti med najboljšimi na seminarju. Na začetku in na koncu programa je vseh trinajst nastopilo še v ansamblu klarinetov (B in bas klarineti) z odličnimi izvedbami uverture k operi „Italijanka v Alžiru“ G. Rossinija, Pavane G. Faurja in Rondoja iz Gran Partite, KV 361 W. A. Mozarta. K dobrim izvedbam je pripomogla tudi odlična akustika v kapeli.

Lovro Sodja

Hodišanom je poletna noč prav lepo uspela. obiskovalcev se je kar trlo, člani okteta in njihovi prijatelji so jih pridno stregli, ansambel Šibovnik pa jih je spodbujal za ples.

Jezik je duša

Janko Messner

Se bo pri volitvah izšla meščanska večina?

Politični komentar na 2. strani Slovenskega vestnika (dr. F. Z.) 28. julija t. l. takole ugiba: „V primeru, da bi se seštevno izšla meščanska večina ljudske in svobodnjaške stranke v parlamentu, so verjetno Buskovi dnevi kot predsednika ljudske stranke, šteti“. Res je, da se človeku kdaj vse po sreči izide, prav tako pravilno slišimo kdaj koga vprašati, kako se je kaka zadeva izšla, ali dijaka v matematiki ugotavljati, da se deljenje ne izide, vendar gornja konstrukcija, da se seštevno izide meščanska večina, zveni slovenskemu ušesu precej posiljeno, četudi govorimo o izidu kakih volitev. Pisec bi se moral bolj preprosto izraziti: V primeru da bi ljudska stranka in svobodnjaška stranka dobili (imeli) meščansko večino v parlamentu, so ... In zdaj se piscu stavek popolnoma zamota: so verjetno Buskovi dnevi, kot predsednika ljudske stranke, šteti. Kaj moti? Kaj je narobe? To, da so „dnevi“ apozicionalno (kot pristavek) slovnično nedopustno povezani s „predsednikom ljudske stranke“, saj so „dnevi“ v imenovalniku, „predsednika“ pa v roditelju!

Predlagani popravek tega stavka je takle: ... so verjetno Busku kot predsedniku ljudske stranke dnevi šteti. Takšnih skladijskih motoviljenj je v naših tednikih čedalje več, ker publicisti premalo ali pa sploh ne berejo (Jezikovni priročniki Janeza Gradišnika bi jim morali biti obvezno vsakdanje berilo kakor duhovnikom brevir!).

Na Košarjevi gorici se milo je pelo

Lepega toplega sobotnega večera se je z vseh strani zgrinjalo ljudi. Prihajali so na Košarjevo dvorišče na Gori pri Bilčovsu na tradicionalno osrednjo prireditev zgornjeveškega vokalnega ansambla Vaščani pojo. Tako so se te prireditve že navadili, da je nekateri ne bi hoteli zamuditi za nobeno ceno. Vaščani pojo so osvojili srca bližnjih in tudi daljnjih poslušalcev, mnogo pa smo srečali tudi takih, ki sicer na slovenske prireditve na zahajajo.

nem nastopu, ki je ustrezal naslovu prireditve, po fantovsko pozdravili in uvedli gostje iz Ukeve v Kanalski dolini in zrela peterica žena je suvereno nastopila. Vse tja do cerkve je utihnilo.

Prevzeli so nas bogati glasovi v velikem razponu, usklajeno izvajanje, neoporečna dikcija. Pele so nemške, furlanske in slovenske pesmi. Če so bile vse jezikovno tako čiste kot slovenska Lastovki v slovo v prvem delu, so bile perfektne.

Vaščani pojo so v svojem

ti sester Liebau. Skoraj domačinke, saj sta otroštvo preživeli v Šentilju, sedaj pa stanujeta na Žopračah, sta v program vnesli mnogo umetniške svežine. Zanju je značilno igranje na več različnih instrumentov (ta večer sta igrali na kitaro, oprekelj, violino, čelo, klavir) in stilno zelo pester program, od polke Bauernmenuett, preko ljudske iz Argentine El Humahuaueno, skupaj s Kovačičem 2. stavek Koncerta v g-duru Antonia Vivaldija, pa vse do svetovne klasike zabavne

Višarski ženski kvintet

„V soboto Vaščani pojo, na Košarjevi gorici“, je bilo že nekaj dni prej slišati med ljudmi. Najboljša reklama od ust do ust, kot narodna pesem.

Za letošnji moto so si izbrali „Nekoč v starih časih“, držali pa se ga niso povsem. S to ali drugo pesmijo ali skladbo so poskočili tudi v sedanji čas. Ta nedoslednost pa večine poslušalcev sploh ni motila, nasprotno, večeru je vnesla svežino in potrebno pestrost.

Poleg „Vaščanov“, ki jih poznamo, da so pri petju kvalitetni, pri veznem tekstu pa zanimivi in včasih celo nekoliko burkaški, so vabila naznanjala še dvoje sodelujočih neznank – vsaj za večino poslušalstva. Po lanskoletni odlični vključitvi „Petih Ziljanov“ v program, smo lahko kar zaupali, da nas tudi letošnje gostje – Višarski ženski kvintet in estri Angelika in Eva Liebau – ne bodo razočarale.

Vaščani so po svojem uvod-

drugem nastopu, kot se spodobi, zapeli tudi eno v nemškem jeziku, in sicer humorno Sei Köpferl in Sand, nato pa so poslušalstvo povedli v svet slovenske zabavne glasbe. V Kovačičevi priredbi za moški zbor so zapeli dve Šifrerjevi: Vse manj je dobrih gostiln in Ko zvonovi zapoje.

Drugi in zaključni nastop Višarskega ženskega kvinteta je poslušalce še bolj navdušil. Ob koncu so morala „dekleta“ še dodati in čudovito so zapele slovensko Zabučale gore in se ob mogočnem aplavzu poslovile od navdušenega poslušalstva. V zaključnem nastopu so „Vaščani“ spet posegli po pesmih iz starih časov: Moj soce je mih'n, Moj oče so mi kupili, Burno jes haužjam in Ti s' lump, ki jih je, kot vse, po tonskem zapisu za moški zbor postavil in aranžiral njihov vodja Jožko Kovačič.

Ob obilici kvalitetnega petja obeh ansamblov ne gre pozabi-

glasbe skladatelj Johna Lennona in Elvisa Presleya. Ob tem pa sta tudi odlično pevsko interpretirali zadnji dve in dodatno rockovsko skladbo. Dodatno k temu pa sta celo sodelovali z instrumentalno spremljavo nekaterih pesmi „Vaščanov“. Po vsem tem smo lahko pritrdili besedam v uvodni predstavitvi Mihija Einspielerja-Črnija, ki je dejal, da sta čudoviti mladi glasbenici in kot taki lahko vzor mladim.

Za konec prireditve so si „Vaščani“ omislili še pozivno pesem, tisto Šifrerjevo Ostani z nami, kajti preko gorice je rahel večerni vetrič že večkrat prinesel nekaj dima in z žara je prijetno zadišalo po pečenicah. In ljudje so res ostali, zadovoljni, ob prijetnem klepetu, ob štipijah in pivu, podloženi z dobrotami pridnih „grilarjev“. Med njimi pa tudi častna gosta župan kanalske občine Malborghetto Stefano de Marchi in bilčovska županja Štefi Quantschnig. **Jože Rovšek**

Sestri Angelika in Eva Liebau ob igranju na kitaro in oprekelj

Vodnjak z bikom

Kot se za mesto spodobi, sedaj tudi na pliberškem glavnem trgu stoji primeren vodnjak. Načrte zanj je po krajevni motiviki naredila domačinka Kiki Kogelnik. Znana umetnica se je oprla na stari mit o biku, ki je tudi žival svetega Luke, pliberškega patrona. Postavitev vodnjaka so v Pliberku primerno proslavili, ko pa je za atrakcijo bogatejše mesto, in tudi glavni trg.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek, 5. 8.	v farnem domu v Selah	Plesni tečaj za mladino, odrasle, rock'n'roll. Vodi plesni učitelj Gregor Kristof. Ob 17. uri roč'n roll, ob 18. za mladino, ob 20.30 za odrasle. prijave na tel. 7131 in 7121.	KPD Planina
Nedelja, 7. 8. 10.00	v cerkvi in pred kulturnim domom na Radišah	Farni praznik na Radišah Ludvik Jank-65 let duhovnik. Ob 10. uri maša, na družabni spored pred kulturnim domom.	
Nedelja, 7. 8. 14.30	Sveto mesto pri Žvabeku	Srečanje vižarjev	KPD Drava Žvabek
Sobota, 13. 8. zvečer	Gostišče Koren v Kajzarah pri Bilčovsu	Poletna veselica Igra ansambel „Obzorja“	Enotna lista Bilčovs
Nedelja, 14. 8. 14.00	pred župniščem in pri Šoštarju v Globasnici	Mednarodno srečanje folkornih skupin 20-letnici folkorne skupine SKD Globasnica 14.00 povorka od župnišča 14.30 slavnostna prireditev pri Šoštarju, nato ples	SPD Globasnica
Ponedeljek, 15. 8. 6.30	izpred kulturnega doma na Radišah	Društveni izlet „Skrte lepote slovenskih pokrajin“ 6.30 ohod izpred kulturnega doma 8.30 maša na Brezjah, nato vožnja v Kropo, ogled Vigenja, 14.00 kosilo „Pri Slavcu“ v Zalem logu, nato čez Saviško planino v Bohinj Prijave tel.: 39150, 392613 in 39129.	SPd „Radiše“
Nedelja, 21. 8. 14.00	pri Jerebu na Obirskem	12. tekma koscev za razvedrilo bo igral „Ertl Trio“ V primeru slabega vremena bo tekma v nedeljo, 28. 8. ob istem času.	Alpski klub „Obir“
od 14. do 20. avgusta		Počitnice za otroke in starše v kraju Soča v dolini Trente; prijave na referat za družino, Celovec, tel. 0463/511166-76	
od 21. do 27. 8.	Vuzenica	24. Koroška likovna kolonija za mlade od 9. do 15. leta	SPZ

RAZSTAVE

CELOVEC

– **Deželna galerija**, Burggasse 8

Ona. B – Le serpent rouge (do 31. 8.)

– **Evropska hiša**, Reitschulgasse 4 Tarahumara – Indijanci severne Mehike (do 4. 9.)

DOBRLA VAS

– **Samosta**, Kiki Kogelnik, Cornelius Kolig, Inge Vavra, Peter Krawagna (do 12. 8.)

ŠENTPAVEL v Labotski dolini

– **Samostan** – Razstavca „Glas & Porzellan – Tischkultur und Lebensfreunde“ (do 27. 10. vsak dan od 9. do 17. ure)

BOROVLE

– **Pušcarski muzej** – odprt spet od 16. maja do 8. oktobra: od ponedeljka do petka med 10. in 13. uro in med 15. in 18. uro, ob sobotah od 10. do 13. ure

SEMISLAVČE

Galerija Rožek – odprtje razstave Konrada Kollerja v soboto, 6. avgusta, ob 19.30

Šmihel pri Pliberku

gallery 'anin – Dorothea Annali – oljne slike, otvoritve 13. 8. ob 20.00, ogled do 4. 9. ob sobotah in nedeljah med 18. in 21. uro.

SLOVENIJA

– **Kostanjevica na Krki** – razstava Valentina Omana v galeriji Božidarja Jakca

NOVICE
IZ

SLOVENIJE

Na Krasu gori

Po petih dneh borbe z ognjem gasilec, pripadnikom Teritorialne obrambe in civilne zaščite še ni uspelo ukrotiti gozdnega požara, ki je zajel goriški Kras. Doslej je pogorelo nekako tisoč hektarjev borovega gozda in grmičevja. Občina Nova Gorica je že napovedala razglasitev izrednega stanja, škodo pa ocenjuje za pravo nacionalno katastrofo. Na Krasu so manjši požari zajeli tudi druge pre-

dele, ki pa so jih na srečo gasilci obvladali. Kraško in primorsko področje v Sloveniji je letos prizadelo kar trikrat. Najprej je veliko škode napravila toča, ki je udarila po trti in grozdju ter poljščinah, nato je to področje zajela strašna suša; deževalo ni že od pomladi, in zdaj še požari. Obalne in kraške občine že napovedujejo, da pričakujejo solidarnost republike in prek nje vse Slovenije.

Slovenija vodeča zunaj EU

Med vsemi državami nekdanjega socialističnega bloka je Slovenija v treh letih dosegla najboljše rezultate v reformnem procesu. Tako Slovenijo ocenjuje tudi ugledna nemška revija Spiegel. Z razpadom Jugoslavije in izbruhom vojne na Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini ter mednarodnim trgovskim embargom proti ostanku nekdanje Jugoslavije je sicer izgubila skoraj dve tretjini trga, ki pa ga je že uspela nadomestiti z izvozom v države zahodne Evrope. Danes realizira 90 odstotkov svojega izvoza na konvertibilni trg in ima edina med državami zunaj EU izravnano zunanjetrgo-

vinsko bilanco. S povečanjem deviznih rezerv si je utrdila svojo moneto-tolar, zato ni čudno, da je je Mednarodni monetarni sklad že predlagal mednarodno razglasitev konvertibilnosti tolarja. Stopnja inflacije je močno zreducirana, v juliju je znašala le 1,1 odstotka. Slovenija je sicer v prizadevanjih za sklenitev pridruženega članstva v EU še vedno v karanteni, ker jo pri tem zaradi nerazrešenega lastništva nekdanjih Italijanov v Istri ovira Italija, vendar je, vsaj po napovedi predsedujoče v EU, Nemčije, pričakovati, da se bodo razgovori začeli že letošnje jesen.

Hrvaška spet zaostila mejno vprašanje

Po optimističnih napovedih slovenskega ministrskega predsednika dr. Janeza Drnovška po intenzivnih pogovorih s hrvaškim premierom Nikico Valentićem pred 14 dnevi na Brdu pri Kranju, namreč da so se slovensko-hrvaška stališča v zvezi z mejo v Piranskem zalivu zelo zblížala, je v soboto prišla iz Zagreba vest, ki prav to mejno vprašanje postavlja na izhodišni položaj. Predsednik hrvaške državne komisije za meje dr. Hrvoje Papić je namreč izjavil, da Hrvaška ne more sprejeti slovenskega predloga o razmejitvi Piranskega zaliva, saj bi bil le 278-metrski obmejni pas ob

savudrijski obali za Hrvaško ponižujoč, hkrati pa bi onemogočil razvoj (turistične) dejavnosti na tej obali. Hrvaška da se o meji v Piranskem zalivu s Slovenijo nima kaj pogovarjati, ker da je jasno, da mora teči po naravni meji, to pa je reka Dragonja s prvotno strugo (kanal sv. Odorika), kar pa naj bi se po hrvaških trditvah pokrivalo tudi s katastrsko mejo na dan osamosvojitve obeh držav. V Sloveniji je ta čas sicer parlamentarni dopust, vendar bodo najnovejše hrvaške izjave nedvomno dvignile politično temperaturo. Posebno še med strankami nacionalnega karakterja.

Göncz in Havel na dopustu v Sloveniji

Tudi politiki si privoščijo dopust. Nemški kancler Kohl običajno letuje v Avstriji, češki in madžarski predsednik pa sta se letos odločila za Slovenijo. Havel je prispel že prejšnji teden, v nedeljo pa je predsednik Kučan na ptujskem gradu pozdravil še madžarskega predsednika Arpanda Göncza. Njuna odločitve v bistvu ne preseneča, ker Slovenija z obema državama zelo dobro sodeluje. Češko je podpisala sporazum o prosti trgovini že lansko leto, z Madžarsko pa letos.

Trgovinska menjava z obema državama (iz t. im. Višegradske skupine) se naglo povečuje. Prijateljstvo med Slovenijo in Madžarsko pa ne obremenjujeta manjšinski vprašanji, nasprotno, ju celo zblížujeta. Slovenski predsednik Kučan se bo z obema visokima dopustnikoma srečal na neuradnih razgovorih, iz napovedi pa je znano le to, da se bodo pogovarjali o skupnih stališčih na jesenskem srečanju predsednikov držav Srednjeevropske pobude. **J.R.**

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE
18.10–19.00

Četrtek, 4. 8. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 5. 8. Kulturna obzorja

Sobota, 6. 8. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 7. 8.

6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel
18.10–19.00 Za vesel konec tedna

Ponedeljek, 8. 8. Združevanje prijetnega s koristnim: razne oblike počitniških tečajev

Torek, 9. 8. Partnerski magazin.

Sreda, 10. 8. Društva se predstavljajo
Večerna 21.05–22.00 Glasbeno poletje

Folklorna skupina
SKD Globasnica

vabi ob 20-letnici na

**Mednarodno
srečanje
folklornih
skupin**

v nedeljo, 14. avgusta
ob 14. uri

Najprej bo povorka od
župnišča do Šoštarja, tam
pa bo slavnostna prireditev
in nato ples

Dober dan, Koroška

Nedelja, 7. 8. 1994, ORF 2, 12.30 (!)
Ponedeljek, 8. 8. 1994, TV SLO 1, 17.20

Predvidoma s temile prispevki

- Tedenski kmečki trg v Šentjakobu: kje so domači kmetje?
- Kakovost je glavno vodilo pri vzreji ovac in predelavi volne in mesa
- Bližnji je samo tisti, ki pomaga: gasilci iz Železne Kaple in Dobrle vasi so podarili kolegom z Jezerskega avtocierno
- Teden mladih umetnikov na Reberci: Komenda se je napolnila z življenjem
- Osa, osa, osasta – nadležna si živalica ...
- Kostanjevica ob Krki: ob razstavi Valentina Omana velika spominska razstava, namenjena Rihardu Jakopiču, slikarju, ki je ustvaril temelje za razvoj sodobne slovenske likovne umetnosti
- Kulturni večer mešanega pevskega zbora „Danica“: posredovanje koroške slovenske kulturne dediščine letoviščarjem

Slovo od Lojzke Zeichen

Poletna vročina neusmiljeno pripeka in prej kot po navadi zori žito na polju; težko klasje se otožno pozibava v večerni sapici, kot bi slutilo, da že jutri zarana utegne smrtonosna kosa pokončati komaj polletno rast.

Kar močno se vsiljuje ta pripodoba z ženo in materjo Lojzko Zeichen z Raven, ki smo jo pretekli teden pospremili k zadnjemu počitku na rožeško pokopališče.

Rojena je bila na Lepuschitzovem posestvu p. d. pri Fuggerju in že tam preživljala trdo mladost. Zavedna slovenska družina je morala s stotino sotrpinov v kruto pregnanstvo. Edini greh je bil, da se vsi ti kljub strahovladi nacifašizma niso odpovedali svoji slovenski govorici, ljubili so svoj rodni dom, svojo zemljo. Rjavi nadčlovek pa je hotel izrjaviti vse sledove slovenstva, prepovedal je slovensko besedo, pisano, govorno – tudi tiho in skrito med štirimi zidovi. Ni mu spelo uničiti naš rod, nasilje je zgrmel v prah in številni naši sotrpini so se vrtnili na svoje domove. Ti pa so bili izropani in zanemarjeni in veliko truda je po vrnitvi čakalo tudi Fuggerjevo družino.

Po obisku gospodinjske šole v Šentrupertu in po nekaj dovršenih gostinskih tečajih je Lojzka Lepuschitz okrog 60. leta poročila gostilničarja Rudija Zeichna, „Pri kosi“ na Ravnah, kjer so se vselej radi zbirali naši rojaki. Bogato strokovno znanje in prijetna narava mlade gospodinje sta še dodatno povečala priljubljenost in domačnost kmečke gostilne.

Mož je bil dodatno še v železniški službi, v zakonu pa se jima je rodilo troje sinov – dovolj torej dela in skrbi za ženo, ki je res podpirala „tri hišne vogle“. A čeprav je bilo zanjo življenje en sam delovni dan, je vseeno še našla kako prijazno besedo za gosta – domačina ali tujca. Toda „človek obrača“, bog pa obrne“, pravi pregovor. Pred nekako sedmimi leti je prvič hudo zbolela in od takrat ni več prav okrevala. In kot predčasno dozorelo klasje, je bog poklical Lojzko Zeichen s te doline solza – po čudnem naključju – na isti dan, kot je pred 13. leti preminula njena mati. Mogočen je bil pogreb rajne, ki je bila priljubljena daleč naokoli. Žalne besede z mašo zadušnico je daroval župnik Turk, cerkveni zbor pod vodstvom mag. Schusterja pa je z ganljivimi žalostin-kamo olepšal svečanost. V imenu KD „Peter Markovič“ iz Rožeka je lik zavedne slovenske matere orisal Franc Kattinig in posebno poudaril veliko prizadevnost pokojne za slovenske kulturne in podobne prireditve. Predstavniki Zveze slovenskih izseljencev je opozoril na kruto doživetje pregnanstva in na zločinske nakane nacističnih mogotcev. Izrekel je zahvalo rajni Lojzki Zeichen za njeno neomajno zvestobo narodu, tudi v najtemnejših časih polpretekle zgodovine.

Težko prizadetemu možu, otrokom ter ožjim sorodnikom sta oba govornika izrekla iskreno sožalje v imenu svojih rojakov.

F.Č.

Pri Sveti Ani preko meje

Nekdaj je bila za povezavo Koprivčanov s svetom gorska pot čez sedlo Luže (1173 m) zelo pomembna, saj je vodila ali proti Železni Kapli ali v Globasnico oz. Podjuno. Nekako po l. 1920 pa je ta pot zgubila ves pomen. Meja je storila svoje.

Po tej stari poti – zdaj pravzaprav cesti – je preteklo nedeljo romala nepregledna množica Korošcev (Kapelčanov, Globašanov, Pliberčanov, Podjunčanov, Gorjancev in drugih ...) k Sveti Ani, kjer je bilo žegnanje. Odzvali so se vabilu sosedov Koprivčanov, vabilu Slovenskega planinskega društva in SPD Zarja, ki je tudi letos zaprosilo za uradna dovoljenja, in vabilu globaških krajanov. Strogi avstrijski carinik je na Lužah naštel 448 pohodnikov, tem pa so se pridružili še mnogi, ki so se pripeljali po običajni „obvoznici“ z avtomobili. Skoraj je zgledalo, da so bili tega dne domačini v Sloveniji manjšina.

Nad Koprivno – idilično gorsko dolino – stoji preprosto grajena cerkva svete Ane, to zatišje pa obkrožajo večje samotne gorske kmetije. Kumer,

Jelen, Šopar, Jekl (velja za drugo najvišjo kmetijo v Sloveniji, a je bila videti nekam opuščena) in druge... V sosesčini se po okoliških grapah razgleduje še cerkva svetega Jakoba.

Dan je bil lep, da si tudi črjanski župnik ne bi mogel želeči lepšega. Po verskih opravilih (maša) je bila na prostem, sledil pa je tradicionalni obhod) si je vsak poiskal svojo zaposlitev.

Ljudje z vseh strani, sosede in nepoznani so se pomenkovali, se zabavali, prepevali in rajali. Glavnina se je zbrala seveda na razsežnem Kumrovem dvorišču, kjer je bila pripravljena hrana in pijača. Za najhujšo silo pa je bilo tudi v nahrbtnikih. V splošni prijetnosti nič čudnega, da je mnogim sonce ušlo za Olševo in so morali nazadnje celo pohiteti, ker je bilo treba biti čez mejo do 20. ure.

Vsem (organizatorjem, lastniku parkirišča, globaškemu županu, gostinskim delavcem in drugim), ki so prispevali, da so ljudje lahko doživeli tako enkratni dan, se je treba zahvaliti. M.T.

Sveto Ano je skupno obiskalo kar okrog 1000 romarjev

Ob oddaji občinskih funkcij so se člani EL zahvalili dolgoletnemu občinskemu politiku Jožetu Partlu

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30, 33, 34 in 40, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki/Redakteure: Jože Rovšek, Sonja Wakounig, Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telefaks 0463/51430071.

Oglaš/Anzeigen: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30, 33 in 40, telefaks 0463/51430071.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za pensioniste 280 šil.) za Slovenijo 1500 SIT.

Slovenski vestnik čestita!

Gospe **Ljudmili Sienčnik** iz Dobrle vasi za rojstni dan;
gospe **Mariji Partej** iz Godelne vasi za rojstni dan;
gospodu **Janezu Kuchlingu** iz Štriholca za rojstni dan;
gospe **Eriki Dlopst** iz Šentlipša za 50. rojstni dan;
gospe **Gertrude Ehrenberger** z Metlove za rojstni dan;
gospe **Ani Sadjak** pri Rudi za god;
gospe **Ani Petrač** za 82. rojstni dan;
gospodu **Francu Keuschnigu** iz Šentpetra za osebni praznik;
gospe **Ani Brandtner** iz Svaten za osebni praznik;
gospodu **Mihu Antoniču** z Reke za osebni praznik;
novoporočencema **Petru Greinerju** in **Olgi Kušej** in

jima želi srečno skupno življenjsko pot;
gospe **Anici Janesch** iz Celovca za god;
gospodu **Jaki Jerlichu, Brčkovemu Jaku**, za osebni praznik;
gospe **Rezi Bogataj** za 80. rojstni dan;
gospe **Lavrenciji Petrač** iz Šmarjete pri Pliberku za 86. rojstni dan;
gospe **Marti Scheriau** iz Celovca za dvojni praznik;
gospe **Mariji Eberndorfer** iz Celovca za osebni praznik;
gospe **Mici Jakopič** iz Kotmare vasi želi za 80-letnico vse najboljše bratranec Tonči iz Celovca;
gospe **Mileni Schlapper** iz Šentjakoba za minuli rojstni dan.

Iščemo vzgojiteljico

za internat Zavoda šolskih sester v Šentpetru pri Šentjakobu.

Prijavite se na tel.: 042530275022

Slovenska študijska knjižnica sporoča, da bo zaradi dopustov zaprta od 8. avgusta do 9. septembra 1994.

Do 5. avgusta si lahko še sposodite knjige za počitnice.

Iz ženskega vidika Skriti pogledi

piše Štefka Vavti

Ležim na plaži in se prepušcam dogajanju okoli sebe. Na travi poleg mene se sonči mlada družina: mož, šestletna hčerka in žena. Žena se nekam kislo drži in leži na svojem ležalniku. Lista po ženski reviji, od časa do časa pa vrže kritičen pogled na moža, ki se igra s hčerko in se poleg tega obrača za vsako polnago lepoto, ki gre mimo.

Zdaj se poleg njega na svojo brisačo zlekne lepa mlajša ženska. Videti je, da je sama. Ko gre mož plavat, žena izrabi priložnost in namesti svoj ležalnik med lepoto in oddejo svojega moža.

Kakšne igrice! si mislim. Ali je to potrebno? Ravna, kot da je mož njena lastnina, ki jo kakšno druga še pogledati ne sme.

Takšne in podobne scene sem letos večkrat opazovala in se ob tem zamislila in vprašala: Kakšen je le odnos med partnerjema, ki tako ravna drug z drugim? Oba sta frustrirana. Sta skupaj le še zaradi otroka? Si nimata več povedati nič drugega?

V tem hipu na eni strani razumem moža, ki pogleduje za drugimi ženskami – saj je od svoje žene deležen le strupenih komentarjev. Razumem pa tudi ženo, ki je ob njegovih pogledih vse bolj frustrirana in ponižana. Začaran krog! Ne bi hotela biti v njuni koži...

Če bom na tem mestu vprašala, zakaj možkim ne privoščimo, da si sproščeno ogledujejo napol gole lepote na plaži, me bodo bralke verjetno imele za seksistično žensko.

Zakaj pa se počutimo ogrožene, če se naši možje ali prijatelji obračajo za drugimi? Ima to kaj opraviti z našo samozavestjo in našimi manjvrednostnimi občutki?

Nas možki, ki se veseli lepote in si jo ogleduje, pravzaprav res ogroža? Opažam tudi, da veliko moških svoje poglede skriva za sončnimi očali, nekateri škilijo izza časopisa, da bi jih njihove žene ne zasačile pri „prepovedanem dejanju“.

Priznati moram, da si tudi sama na plaži rada ogledujem ženske, ki imajo lepe prsi in lepo postavo. Tudi nekateri možki privabijo moje poglede, včasih tudi kakšen nasmeh... In zakaj bi si jih ne ogledala in se odkrito veselila lepote?

Bi vas kaj stalo, če bi kar same opozorile svojega moža na kakšno lepoto in ga s tem odrešile slabe vesti, ki ga – kot kaže – sili, da svoje poglede skriva za sončnimi očali ali pa za časopisom?

Dr. Ramšak:

„Odločilne bodo prve tekme“

Letos imaš na razpolago kar precejšnje število igralcev (19). Kako si zadovoljen z novimi igralci in kakšna so pričakovanja?

Najprej moram povedati, da sem dobil igralce, kakršne sem si v okviru naših finančnih možnosti sploh mogel želeli. Imamo omejena finančna sredstva, zato ne moremo delati velikih skokov.

V zadnjih dveh letih pravzaprav nisem bil zadovoljen z našo igro, ker se je v glavnem vse dogajalo v sredini, v veznem delu. Zato sem se spet vrnil na sistem štirih branilcev, to pa ne zaradi svetovnega prvenstva, ampak zato, ker sem iskal tudi primerno mesto za **Tončija Blajsa**. On je zelo močan v dvoboju, vendar se kot desničar na levi strani ni počutil najbolje.

Letos pa nam je po dolgem času vendarle z levičarji uspelo zasesti tudi levo stran oz. poziciji branilca in sredinskega igralca. Enako vlogo kot Blajs na desni bo imel novi igralec **Robert Skof** na levi strani, ki se bo kot vezni igralec potegnil v obrambo in od zadaj gradil tekmo. Je pravi garač, tudi na treningu, kar zelo dobro vpliva na ostale igralce.

V okviru že omenjenih omejenih finančnih možnosti lahko vidimo tudi nakup **Eberharta**, ki je prav zaradi tega, ker se ni mogel udeležiti priprav, podpisal zelo nizko ovrednoteno pogodbo. Pri tem pa je zelo važno, da on vidi samo športno

Dr. Ivan Ramšak

stran in je vesel, da lahko igra z nami. Mislim, da bo pri njem trajalo še nekaj časa, potem pa bomo z njim zelo zadovoljni.

Tretji novi igralec je mladi **Senad Tiganj**, ki za svoja leta že precej zna in je pripravljen resno delati. Že sedaj sem zadovoljen, da smo ga vzeli, ker je zelo prizadeven tudi na treningih.

Valdija Šumberaca smo dobili bolj proti koncu prestopnega roka, ko smo ugotovili, da nam v sredini manjka izkušen igralec. Končno so tudi naši mladi, kot **Šmid**, **S. Sadjak** itd., uvideli, da še niso tako stanoviti in da jim ne moremo

prepustiti vse odgovornosti. Če bi bili že tako daleč, bi lani lahko postali koroški prvak. Ko se nam je ponudila priložnost s Šumbercem, sem jo kar zagrabil, ker je na tekmah pravi garač, na pripravljalnem tednu pa je pokazal, da ima zelo resen odnos do nogometa.

Veseli smo lahko tudi, da v SAK spet igra **Lojze Sadjak**, kajti v obrambi smo bili precej šibki.

Z dobrimi pripravami smo si zagotovili možnost za uspešno prvenstvo. Kader je kar obširen, vsako pozicijo imamo dvojno zasedeno in upam, da bomo prvenstvo prestali brez hujših poškodb.

Letos SAK tekmuje v na novo ustanovljeni tretji zvezni ligi oz. regionalni ligi – sredina. Kakšna so pričakovanja, kakšen je cilj?

Zelo pomemben bo začetek. Imeli smo srečo pri žrebu, saj prvi dve tekmi igramo doma. Tu bi lahko nastala euforija, saj bo način igre naše ekipe zagotovo spet navdušil gledalce. Po drugi strani pa, če nam začetek ne uspe, lahko zaidemo tudi v težave.

Tudi o cilju bomo lažje govorili šele, ko bomo odigrali prvih sedem tekem, ko bomo že imeli za seboj tekme proti vsem nasprotnikom. Mislim pa, da bo vodilo moštvo, ki bo s tujih igrišč odneslo največ točk.

Prvo tekmo igrate proti Donau Linz. Kakšen bo izid?

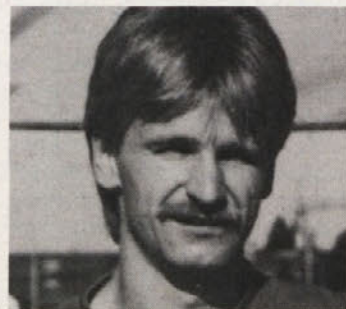
Donau Linz je v enaki situaciji kot smo bili mi lani in predlani. Morali so igrati kvalifikacijske tekme, ki so zelo naporne, in zato mislim, da ekipa še ne more biti tako spočita in sveža. To pa je za nas priložnost, ki jo moramo izkoristiti.

Hvala za pogovor!

Uspela premiera
SAK II

Ochsendorf – SAK II 1:2 (0:0)

SAK II: Wastian (65. J. Smrečnik), Kreutz, Miloš Blajs, M. Tolmaier, Isop (30. Tiganj), S. Sadjak, Šmid, I. Ramšak, Hren, Buchwald, (45. S. Sienčnik)

Trener in igralec SAK II
Miha Kreutz

Vročina in katastrofalno slabo igrišče sta bila dodatna nasprotnika SAK II v prvi prvenstveni tekmi proti Ochsendorfu. Ta se je izkazal kot izredno močan nasprotnik, predvsem v prvem polčasu, ko se je ekipa Mihe Kreutza morala šele nekoliko uigrati, saj so v njej igrali tudi igralci prve ekipe SAK.

V drugem polčasu pa so prevzeli igro in povedali z 2:0. Mrežo nasprotnika sta zatresla Mario Buchwald in Marko Tolmaier.

Miha Kreutz: „Tokrat smo zmagali z nekoliko sreče, kajti mladi nogometaši se morajo šele privaditi na prvenstvene

tekme, ki zahtevajo veliko več zbranosti in uigranosti.

Naš cilj je vsekakor prvo mesto, zato bomo v vsako tekmo šli s pričakovanjem, da jo zmagamo. Moja osebna želja pa je, da bi mlade igralce pripravil za prvo moštvo.“

1. razred D

Selani, ki so favorit za naslov prvaka, so že kar v prvi tekmi pokazali, da to vlogo vsekakor nameravajo igrati že od začetka prvenstva, saj so po zmagi (3:0) proti Dobrli vasi prvi vodilci na lestvici. Ker v prihodnjih treh tekmah igrajo še dvakrat doma, imajo priložnost, da si že zgodaj utrdijo mesto na vrhu lestvice. **Gole za Sele so dosegli:** A. Oraže, Travnik in Hribernik.

Nogomet spet vlada

V torek, 2. avgusta, se je tudi v največji avstrijski nogometni ligi zakotalila žoga v smer prvenstva. Prvo tekmo sta odigrala dunajska Austria in nižjeavstrijski Mödling, končala pa se je neodločno 1:1.

Ostali rezultati

Žel. Kapla – Šentandraž 2:2

Podliga vzhod:

Globasnica v svoji prvi tekmi v podligi ni imela dovolj sreče, saj je doma podlegla Velikovecu, tudi novincu v podligi, (Velikovec je izpadel iz koroške lige) z 2:0.

Bilčovsu je uspel boljši start v novo sezono, saj je premagal Klopinj z 1:0.

II. zvezna liga:

1. prvenstvena tekma:

SAK – Donau Linz, v nedeljo, 7. 8. '94, ob 18. uri v Trnji vasi

Predtekma: SAK II : Kriva Vrba, ob 16. uri

ZA NAŠE PLANINCE

Na 1510 m visoko Peč

Piše Lubo Urbajs

Med Korenskimi sedlom (1073 m) na vzhodu in med reko Ziljico na zahodu se nahaja razgledna in zelo obiskana kopasta gora, imenovana Peč (1510 m). Nemško ji je ime Ofen, italijansko pa M. Forno. Obe imeni sta ponesrečen prevod iz slovenščine. Naš slovenski izraz peč v tem primeru pomeni skala, ne pa peč za ogrevanje hiše ali peko kruha, kar izpričujejo tako nemški kot italijanski prevod. Po vsej verjetnosti so ta nesmiselni prevodi imena uvideli in ga sedaj popravili v Dreiländerck, kar pa pove le to, da gre tu za tromejo med Avstrijo, Italijo in Slovenijo.

Sovška planina/Seltschacher Alm, območje med Petelinjekom/Hahnwipfel (1560 m) in Pečjo, je s Sovčami nad Podklošтром povezana z žičnico,

pozimi pa je eno najbolj znanih smučarskih centrov Koroške.

Zahodni konec Sovške planine, vrh Peč, je tokrat cilj našega izleta. Najlažje ga dosežemo seveda z žičnico s severa Sovč, vendar se bomo planinci nanj raje povzpeli peš in to s Korenskega sedla (1073 m), do koder se pripeljemo z avtomobilom.

Približno 50 metrov pred državno mejo na avstrijski strani zapustimo asfaltno cesto in krenemo na desno (tik za restavracijo) na gozdno pot, ki nas nekaj časa vodi proti jugu do potoka, ki teče po državni meji, nato pa strmo v okljukih navzgor proti zahodu. Ko je konec strmine in smo že visoko nad Korenskimi sedlom se (pravokotno) pripojimo na široko gozdno cesto, po kateri gremo na levo proti jugu do razpotja, kjer krenemo na desno in se počasi dvigamo v zahodni smeri proti Sovški plani-

Leseno znamenje na vrhu Peči

ni. Tik pred Petelinjekom na levo zavijemo z gozdne ceste na stezico, ki nas v nekaj minutah pripelje skozi leso na Sovško planino. Do sem smo vse skozi hodili po gozdu, od tu dalje pa smo na odprtem raz-

glednem svetu, ki sega na zahod do vrha Peči z obema televizijskima stolpoma – na slovenski in italijanski strani. Slovenski stolp oz. pretvornik omogoča Ziljanom in prebivalcem vzhodno od Beljaka spre-

jem slovenskega tv programa. Nekoliko bliže pred nami pa se pogled ustavi na kopastem vrhu s pravcatim naseljem objektov, med njimi sta gorska postaja žičnice in mogočen hlev. Pot nas vodi južno od teh objektov do nekoliko nižje ležeče kočice Dreiländer Hütte, od koder je še kratek blag vzpon do vrha Peči z lesenim znamenjem (stolpičem) z imeni treh dežel v treh jezikih. Od tu se nam nudi lep razgled na Vzhodne in Zahodne Julijce, na Ziljo in Rož ter na bližnji Dobrač, v daljavi pa na Visoke Ture z Großglocknerjem in Hochalmspitze.

Za vzpon na Peč s Korenskega sedla bomo potrebovali pičli dve, nazaj pa eno uro. Skupaj torej tri ure hoda. Če pa Vam ni treba po isti poti nazaj, če imate na voljo dva avtomobila, tedaj se z obema zapeljete do Sovč, kjer pustite en avto, z drugim pa se odpeljete na Korensko sedlo, od koder nastopite turo. Vračate se, ali z žičnico ali pa peš do Sovč, kjer vas čaka avto. Pa mnogo užitka na izletu!